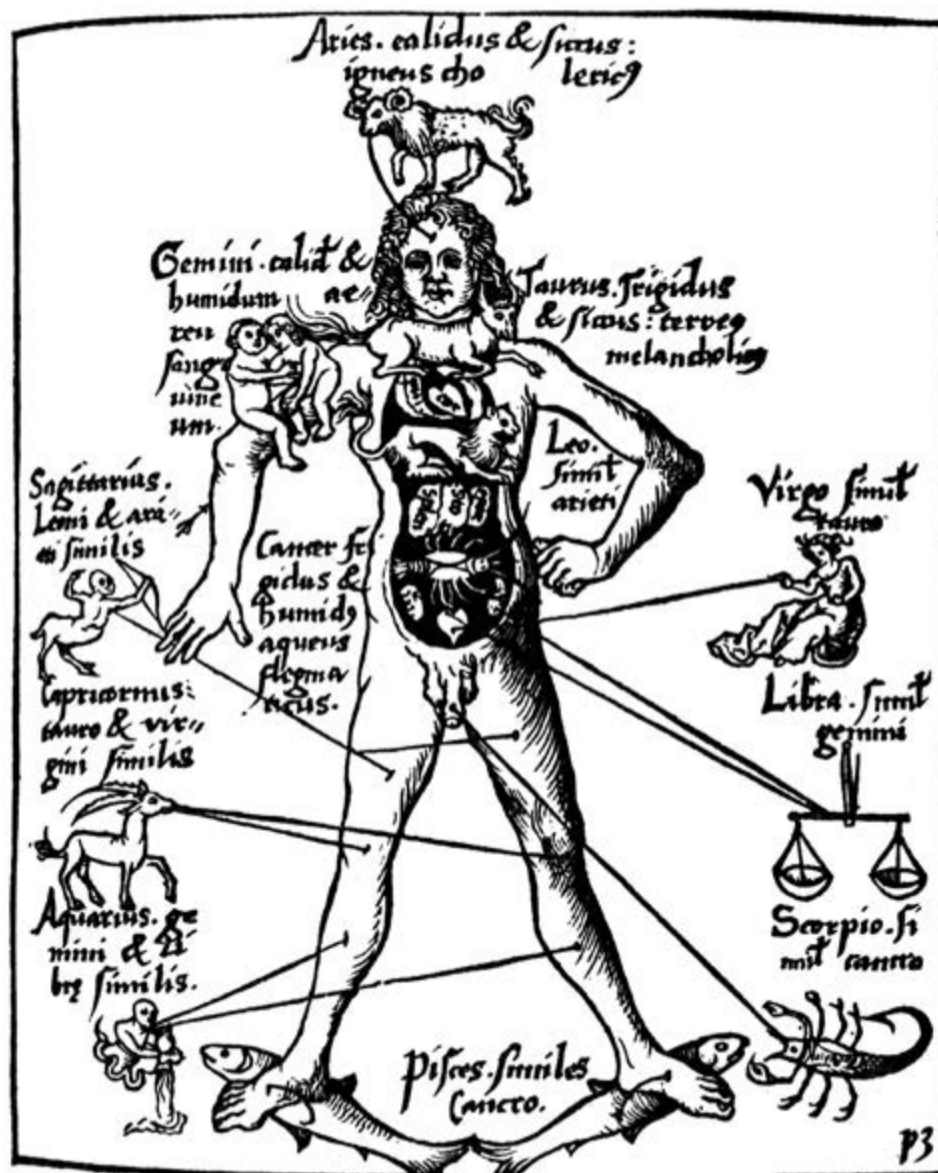

CALENDARIUM VALACHIUM PERPETUUM UNIVERSALIS

Kalendář valašský každoroční všeobecný

V tomto stoletém kalendáři naleznete i předpovídání budoucích časů a věcí z hvězdnatosti nebeské, o úrodách a rozličných stavech. Doufáme ale, že člověk zdravého rozumu požívající, omylnost měnících se časů a případnosti povědomý nebude tomu věřiti, že prší-li toho neb onoho dne, svítí-li slunce na ten den nebo ne, že prý nedostatek chleba, vína míti budeme nebo všeho hojnost očekávati máme.

**Letopočet nových časů počíná se rokem 0.
Zlatý počet 6, epakty XXIV, oběh slunce 21, písmo nedělní je BA.**

Leden

Januaris

má 31 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Sucho a mírně studeno.

Dne přibývá o 1 hodinu 6 minut. Délka dne je 8 hodin 10 minut až 9 hodin 16 minut.

Den Co a jak

1. Na Nový rok o slepičí krok.
2. Na utatý strom aj koza vyleze.
3. Je-li po 3. lednu počasí krásné, přijdou na jaře bouře časně.
4. V lednu mráz — těší nás. V lednu voda — věčná škoda.
5. Hubě netřeba mýdla, ale dobrého jídla.
6. Na Tři krále zima stále.
7. Na svatého Knuta přichází zima krutá.
8. O svatém Erhartu zima zebe do nártu.
9. O svaté Baziliši zima všude čiší.
10. Když v lednu včely vylétují, nedobry rok ohlašují.
11. Na svatého Hygina pravá zima začíná.
12. Jsou-li v lednu na cestách tlusté ledy, podaří se výborné zelí.
13. Svatý Hilarius — vyndej sáně, schovej vůz.
14. Svatý Vigil mosty z ledu zřídil, a když nezřídil, pak je to břídil.
15. Když červík v lednu ze země vyleze, zima až do května se poveze.
16. Na svatého Marcela zima leze do těla.
17. Z největší trúby sa najvéc kúří.
18. Na svatého Priska pod saněmi píská.
19. Když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu.
20. Na svatého Šebestiána se musí někdo utopit nebo zmrznout.
21. Svatá Anežka kape ze stříšky, sedláče, schovej ohryzky.
22. Vincence slunečnost dává vína a slivovice hojnost.
23. Leden jasný, roček krásný.
24. Svatý Tymotyj ledy láme, nemá-li je, nadělá je.
25. Moc rob v domě, učiněné peklo.
26. Na svatého Polykarpa plná sněhu každá škarpa.
27. V lednu sníh a bláto, v únoru tuhé mrazy za to.
28. Je-li Karel Veliký málo ledový, únor to zase napraví.
29. Na Saleského Františka meluzína si často zapíská.
30. Všeci lidé všecko vijá, ale všeci lidé jednému člověku neuvěřijá.
31. Sklének a děcek není nikdy dost.

Zahradkář

Zahrádka odpočívá pod bílým rubášem. Zahradkář neodpočívá – provádí pilně přípravné práce pro příští jaro. Za vhodného počasí čistí stromy, natírá kmeny vápnem a sbírá prsténky bource prstenčitého.

Domácí zápisky

Únor

Februaris

má 28, někdy i 29 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Již na počátku a pak od 13. do 18. sníh a vítr, na to až do konce přílišná zima. Dne přibývá o 1 hodinu 38 minut. Délka dne 9 hodin 20 minut až 10 hodin 58 minut.

Den Co a jak

1. Dokél lidé chleba jedli a vodu pili, dycky dobře živi byli.
2. Na Hromnice musí skřivánek vrznout, i kdyby měl zmrznout.
3. Na svatého Blažeje pije skřivan z koleje.
4. O svaté Veronice bývá ještě sanice.
5. Svatá Agáta bývá na sníh bohatá.
6. Na svatou Dorotu, někdy teče do botů.
7. Svatý Radko — na poli hladko.
8. S robů do světa, tajak s žebřem do hory.
9. Svatá Apolenka čítá dříví na polénka.
10. O svaté Školastice navleč si rukavice.
11. Netrkne-li únor rohem, šlehne ocasem.
12. Zle je v tem domě, gde kohút čučí a sléпка zpíve.
13. Na močálu čardáš netancuj.
14. Svatý Valentýnek — jara tatínek.
15. Čím hrnec navře, tým aj smrdí.
16. O svaté Juliáně připrav vůz a schovej sáně.
17. Gdo žgárá do osího hnízda, dostane jedu, místo medu.
18. O svatém Šimoně schází sníh ze stráně.
19. V únoru sníh a led — v létě nanesou včely med.
20. Lepší s mladým mezi kameňama, než se starým mezi peřinama.
21. Když v únoru mušky létajú, to v marcu robky v ruce chuchajú.
22. Roba, fajka a kuň sa nepoščává.
23. V únoru prudký severníček — hojně úrody bývá poslíček.
24. Svatý Matěj ledy láme, nemá-li jich, nadělá je.
25. Prácu na zutřek dělaj dnes, zelé na dnešek zutra zez.
26. Kdyby měl únor tu moc jako leden, nechal by v krávě zmrznout tele.
27. Je-li mráz na svatého Gabriele, bývají žně veselé.
28. Mladým dovede byť každé tela.
29. S dobrým mužem možeš byť na pustých horách, se zlým je zle aj v dědině.

Zahradkář

Příroda se pomalu probouzí ze zimního spánku. Zahradkář dokončuje přípravné práce pro jaro. Veškeré práce na ovocném stromoví a keřích hledí v tomto měsíci dokončiti. Zakládá pařeniště a vysévá do něho semena květinová a zeleninová podle plánu svého potřebná.

Domácí zápisky

Březen

Martius

má 31 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Na začátku ráno studeno, večer obleva, dne 8. a 9. déšť smíšený se sněhem, od 10. do 21. studeno. Od 22. ráno obyčejně mrzne, za dne jest však ponejvíce hezky a příjemno. Dne přibývá o 1 hodinu 52 minuty. Délka dne je 11 hodin 1 minuta až 12 hodin 53 minut.

Den Co a jak

1. Svatá Eudokie psa až po uši sněhem zakryje.
2. Na Anežku není radno sebou v trávě šíti, protože se celkem snadno vlčí neduh chytí.
3. V březnu prach — jistý hrách.
4. Na Kazimíra pohoda — na brambory úroda.
5. Poslední pták, který si dělá do svého hnízda.
6. Na svatého Bedřicha slunko teplem zadýchá.
7. O svatém Tomáši sníh bředne na kaši.
8. Viděla žaba koňa kuť, tož též zdvihla nohu.
9. Mnoho dešťů březnových — hubené léto.
10. Mrzne-li na den Čtyřicet mučedníků, přijde ještě 40 ranních mrazíků.
11. Máš málo, daj málo, ale daj!
12. Na svatého Řehoře líný sedlák, který neoře.
13. Březnové mlhy — za 100 dní déšť.
14. Rozume nechod' po horách — ostaň doma.
15. Březnové slunce má krátké ruce.
16. Když jest, tož jest, a když dělat, tož sa schovat.
17. Mrzne-li na svatou Gertrudu, bude mrznout ještě celý měsíc.
18. Dva hlupí jednoho chytrého uživíj.
19. Svatý Josef s tváří milou končí zimu celou.
20. Na svatého Jáchyma skončila se už zima.
21. Pán Bůh je mocný, ale kráva zajíca nedohoní.
22. Pod volem tela nehledaj.
23. V březnu vítr, v dubnu déšť — pak jistě úrodný rok jest.
24. Lépe od hada býti ušknut, než v březnu od slunce ohřátý.
25. Matka Boží trávu množí.
26. V březnu prach co zlato a stříbro, ale sníh bývá pro osení med.
27. Malé děcka ijá tatovi chleba a velké mozek.
28. Panská láska, ženská chuť a březnové počasí není stálé.
29. Kázal pán psovi a pes ocasovi, pán si sednul a ocas se ani nehnul.
30. O svatém Kvirinu už je teplo ve stínu.
31. O svaté Balbíně je už u nás po zimě.

Zahradkář

Čím více se jaro blíží, tím více práce má zahrádkář. V březnu je nejpříhodnější doba k jarnímu sázení a šlechtění stromů a keřů. Hnojíme ovocné stromy a keře podle rozvrhu na více let účinného. Sbíráme hnízda housenek.

Domácí zápisky

Duben

Aprilis

má 30 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Až do 10. mrzne, na to mírné počasí až do 23., pak opět mráz a drsné počasí až do 29., kdy bude hezky a příjemno. Dne přibývá o 1 hodinu 44 minut. Délka dne je 12 hodin 57 minut až 14 hodin 41 minut.

Den Co a jak

1. Nevěř žádnému počasí v dubnu — apríl si stejně troubí jak chce.
2. Kde je kozel zahradníkem, stará baba poručníkem, aby čert byl služebníkem.
3. Duben chladný a deštivý — úroda nás navštíví.
4. Člověk na světě, jak rosa na trávě.
5. Dubnový sníh rodí trávu.
6. Ani bylina sa bez větru neohne.
7. Správný Valach sa nemyje, ten sa po 14 dňoch lúpe.
8. Hrom v dubnu, dobrá novina, mráz květů více napostíná.
9. Po všeckem je hovno, enem po včelách med.
10. Na desátý v dubnu den, setý bývá krásný len.
11. Dyž vypošćává, hladí, dyž má oplácávat, sa vadí.
12. Kam se nese první bouřka, tam ostatní se za ní táhnou.
13. Dobří lidé sa změstnajú aj na stolci a zlým ani lavy nestačijá.
14. V dubnu čas a panský kvas.
15. Na světici Stázičku, zemáčky pod motyčku.
16. Když se ozve v dubnu hrom, chyt si kámen nebo strom.
17. Ženská bez břucha, jak hrnek bez ucha.
18. Na duben jen neměj spoleh valný, bývá jasný den a zítra kalný.
19. Mokrý duben a máj chladný — k sýpkám, senu přístup žádný.
20. Duben, april popleten, mráz si chystá na květen.
21. Když duben laškuje, bývá mnoho sena a obilí.
22. Hodně-li v dubnu vítr duje, stodola se naplňuje.
23. Na svatého Vojtěcha v polích samá potěcha.
24. Na svatého Jiří vylézají hadi a štíři.
25. Na svatého Marka, lezou žabky z járka.
26. Ožeň syna kde chceš, céru vydaj, kde můžeš.
27. Duben hojný vodou — říjen vínem.
28. Lepší roba v gaťoch, než chlap v sukni.
29. I když kluci v dubnu bez kabátků běží, často hospodáři na úrodu sněží.
30. Každé hrabě k sobě hrabú.

Zahradkář

Jaro přejímá vládu po nevlídné zimě. Práce zahradní jsou v plném proudu. Zelinářské oddělení vyžaduje v tomto měsíci nejvíce práce. Kypří půdu, uhrabuje a dělá záhonky.

Domácí zápisky

Květen

Majus

má 31 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Dne 3. počínají bouřky, brzy pak následuje opět pošmourné a studené počasí, které trvá až do 8., na to 3 dni opět mírno, dne 11. opět mrzne, v noci led, zůstane studeno do 20., na to hezky a teplo, dne 30. mrzne. Dne přibývá o 1 hodinu 19 minut. Délka dne je 14 hodin 45 minut až 16 hodin 4 minuty.

Den Co a jak

1. Na prvního máje, půjdeme do háje.
2. Kdo sa má zle, žije dlúho.
3. Až přijde máj, vyženeme kozy v háj.
4. Svatý Florián si ještě může nasadit sněhový klobouk.
5. Večerní rosy v máji, hodně sena dají.
6. Májová vlašička — naroste travička. Májový deštíček — poroste chlebiček.
7. Z práce zdychajú aj koně.
8. Mokrý máj — v stodole ráj.
9. Bujný květ — plný úl.
10. Na Isidora oráče, ptáče si rádo poskáče.
11. Déšť na svatého Mamerta přináší soužení, neboť v něm nic dobrého není.
12. Na svatého Pankráce, každý zdravý do práce.
13. Před Servácem není léta, po Serváci s mrazy veta.
14. Pan Serboni pálí stromy.
15. Déšť svaté Žofie švestky ubije.
16. Kdo o svatém Janě len zasívá, stébla zdéli lokte mívá.
17. Mnoho chroustů v máji — dobrý rok.
18. O vlku sa zmíní a vlk stojí v síni.
19. Chladný máj bude-li rostiti, mnoho sena budeš kositi.
20. V máji hřímoty, nedělají trampoty.
21. Trnopuk — z kamen fuk.
22. Na Julii světici požni bujnou pšenici.
23. Když přideš mezi vrany, mosíš krákať jako ony.
24. Květen-li se větrem, červen deštěm plní, sejpky nazvíce i bečky plní.
25. Když na Urbana prší, bývá mnoho myší.
26. První žena je od Boha, druhá od lidí a třetí od ďábla.
27. Jestli v máji neprší, červen to dovrší.
28. V květnu vrtel dešta — hrstka bláta.
29. Z pustej stodoly vyletí enem sova, z hlupého člověka hlupé slovo.
30. Když se v máji blýská, sedlák si výská.
31. Měť sa zle a ešče byť smutným nestojí za psí šček.

Zahrádkář

V květnu nabývá zahrádka milého vzhledu. Zahrádkář doplňuje a opravuje, aby celkový obraz zahrádky pro běžící rok byl úplný a krásný.

Domácí zápisky

Červen

Januaris

má 30 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Na začátku jinovatka, na to pošmournó, dne 9. hezké a teplé počasí, které trvá až do konce. Dne přibývá do 23. o 17 minut, pak až do konce ubývá o 4 minuty. Délka dne je 16 hodin 6 minut až 16 hodin 19 minut.

Den Co a jak

1. O svatém Fortunátu kapka deště má cenu dukátu.
2. Červen studený — sedlák krčí rameny.
3. Veselá mysl — okradený doktor.
4. Pláče-li červen a neoschne žitko, v zajících, koroptvích budem mít řídko.
5. Hřímá-li v červnu, zvedne se obilí.
6. O svatém Norbertu chladna jdou ke čmertu.
7. Bez chuti ani provázka neukrútí.
8. Medardova kápě, čtyřicet dní kape.
9. Co červen nedá do klasu, červenec nažene v času.
10. V červnu-li zamrazí, úroda se zkazí.
11. Prší-li na svatého Barnabáše, padají hrozna do koše.
12. Svatá Tonička mívá často uplakaná očička.
13. Svatý Antonín pevně veslo třímá, často na něj hřímá.
14. Nech si křivo chodí, enem když rovno tancuje.
15. Svatý Vít kořen štíp, svatý Prokop, ten ho dokop.
16. V červnu rojení, nestojí za zvonění.
17. Jaká parna se v červnu dostaví, tak se i prosincové mraky postaví.
18. Červen mokrý a studený — bývají žně vždy zkaženy.
19. Svatí Gervázi a Protázi po loukách kopce sena rozhází.
20. Kdo vysoko leze, lahko sa sveze.
21. Na svatého Aloise poseč louku, neboj se!
22. Je-li červen mírný — nebude v prosinci mráz silný.
23. Na svatou Agripinu odpočívej jenom v stínu.
24. Kdo staví, pozbude peněz aj zdraví.
25. Svatý Ivan bývá plačtivý pán.
26. Který svatý mlátí bez cepů? Svatý Jan Burian.
27. Pro déšť na den Ladislava, dlouhým mokrem bolí hlava.
28. Širokému každý v cestě stojí.
29. Petr rozsévá houby a Pavel myši, když prší.
30. Nekteré roby sú všecy stejné.

Zahradkář

Měsíc růží. Překrásně kvetou, voní a těší. Odkvetlé růže odstraňujeme. Ničíme škůdce růží — hlavně mšice. Trávníky žneme a cestičky udržujeme ve vzorné čistotě.

Domácí zápisky

Červenec

Julius

má 31 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Na začátku velké vedro, jak ve dne, tak i v noci, téměř denně bouřky, většinou velmi těžké s krupobitím, pak hezky do 12., potom pošmurno a trochu chladněji, pak následuje déšť až do konce. Dny ubývá o 1 hodinu 2 minuty. Délka dne je 16 hodin 17 minut až 15 hodin 15 minut.

Den Co a jak

1. Když dne ubývá, horka přibývá.
2. Navštívení Panny Marie čisté, přináší ovoce jisté.
3. Kdo sto rokú jí kyselicu, bude dlúho žít.
4. Déšť na Prokopa — zmokne každá kopa.
5. Z pěkněj mise sa nenajíš, když na ní nic není.
6. Červenec nese parna, krupobití a medovice, jestli hojný na bouřky a vichřice.
7. Slunko peče — déšť poteče.
8. Když červenec pěkně hřeje, o vánocích se zima zaskvěje.
9. Kdo je za mlada koněm, na stáří hovno po něm.
10. Déšť na Sedm bratrů — hnijú kobzole.
11. Červenec žne žita, višně k sobě vítá.
12. Pověz robě děvča, ať ti peněz poščá.
13. Svatá Markyta hodila srp do žita.
14. O svatém Kamilu slunce má největší sílu.
15. Koža pila, koža trp.
16. Uč sa a nečekaj, až zmúdríš zestaráním.
17. Hlúpému aj pod vodú zvony zvonijá.
18. Co červenec neupeče, to již v srpnu neuteče.
19. Jaký červenec — takový leden.
20. V červenci déšť a slunečná pohoda — hojná bude v příštím roce úroda.
21. Na svatého Praxeda mlha zrána k zemi usedá.
22. Na svatou Magdalénu pohoda — pro včely výhoda, a když psota — to lichota.
23. Když prší o Apolinári, dlouho se z lesů paří.
24. Staví-li v červenci hromadu mravenci po kraji všude, tuhá zima bude.
25. Jakub-li vlaší, žaludy kazí.
26. Svatá Anna — chladna zrána.
27. Kde je komín, tam je pec, kde sú ludé, tam je řeč, kde sú ženské ešče vjec.
28. Červenec a srpen jsou nejteplejšími měsíci v roce.
29. Kdo je z Fňukálkova, není z Valašska.
30. Na co kdo vrčí — to mu Pán Bůh strčí.
31. Od svatého Ignáca — léto se obracá.

Zahradkář

Tento měsíc je začátkem doby sklizně. Česeme třešně, višně, angrešt, rybíz a maliny. Zavařujeme, děláme marmelády, víno atd. Ničíme housenky, škvory, mravence, mšice a slimáky. V měsíci červenci zahradkář pozoruje, co se mu v zahradce líbí a co se mu nelíbí, aby to v příštím roce napravil.

Domácí zápisky

Srpen

Augustus

má 31 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Ráno mlha, potom hezké a teplé dni, v celku horko, ku konci velké vedro. Dne ubývá o 1 hodinu 41 minut. Délka dne je 15 hodin 12 minut až 13 hodin 31 minut.

Den Co a jak

1. Jsou-li v srpnu hory kalný, budou v zimě mrazy valný.
2. Od starého vola sa učí mladý orať.
3. Vesele bude řinčeti kosa, je-li v srpnu hodně rosa.
4. Parno na Dominika zvěstuje tuhou zimu.
5. Šedá mlha je v srpnu nezdravá.
6. Chlap je hlavú rodiny, ale roba krkem, co ňú hýbe.
7. Svatý Kajetán je tady, odveze mandelů řady.
8. Co srpen neuvaří, září nedopeče.
9. Když pálí srpen, bude pálit i víno.
10. Jak Vavřinec navaří, tak se podzim podaří.
11. Chraň se doktorů: tých, co kapce řežů, i tých, co břuchy pářů.
12. Neškodí pěknú pěsničku dvakrát zazpívat.
13. V srpnu, když půlnoční vítr věje, bez deště sluníčko hřeje.
14. V srpnu mlhy na výšinách — jistá voda, když v nížinách — to pohoda.
15. Na Marie Nebevstoupení prvních vlaštoviček loučení.
16. O svatém Rochu brambor jen trochu.
17. I když ze strnišť občas fučí, horko nás přece jen mučí.
18. Světici Helence, pletou ženci věnce.
19. Nahého skoro vysvlečeš.
20. Srpen klasy klidí a uzrálé ovoce vidí.
21. Nejsou-li v srpnu hříby, nebude v zimě sněhu.
22. Mlhy na lukách, potocích a řekách v srpnu zvěstují trvalé počasí.
23. Prázdným měchem čerta nezabiješ.
24. O svatém Bartoloměji naplije jelen do řeky, a proto se nemá již nikdo koupat.
25. Srpen k zemi hledí a rád vodu cedí.
26. Když je v srpnu hodně rosy, mají z toho radost vosy.
27. Jak svini narostú rohy, tak je z ní najhorší hovado.
28. Svatý Augustin udělá z tepla stín.
29. Jana stětí — vlaštovka od nás letí.
30. Srpen a únor — tepla a zimy úmor.
31. Klbko proti niti nenajdeš.

Zahrádkář

Příjemná práce – česání ovoce – nastává. Zeleninu okopáváme, plejeme, zaléváme a pochutnáváme si na ní. Housenky a vajíčka na zeleninách ničíme. Trávníky udržujeme stále krátké a cestičky čisté.

Domácí zápisky

Září

September

má 30 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Začíná se skvostným hezkým počasím do 13., kdy nastane trochu chladnější a podzimnější počasí, brzy na to opět hezky až do 28., na to nastane pošmourné, deštivé počasí. Dne ubývá o 1 hodinu 47 minut. Délka dne 13 hodin 27 minut až 11 hodin 40 minut.

Den Co a jak

1. O svatého Jiljí jdou jeleni k říji.
2. Na svatého Štěpána krále, je už léta namále.
3. Začátek tohoto měsíce přináší lidem i hovadu zlé páry a mlhy.
4. V září mnoho požárů bývá, proto se obloha rdívá.
5. Nikdy není tak zle, aby nemohlo být horší a není horší, jak když je zle.
6. Září jezdí na strakaté kobyly.
7. Teplé září — dobře se ovoci i vínu daří.
8. Panny Marie narození — vlaštoviček rozloučení.
9. Záříjový déšť polím potrava, záříjové spršky pro víno otrava.
10. Neprší-li o Mikuláši, bude suchý podzim.
11. Na dešti v září rolníku moc záleží.
12. Proto sa oženil, aby si odpočinul.
13. Čím větší pán, tím dalej od něho.
14. Po svatém Kříži podzim se blíží.
15. Od Panny Marie Bolestné teplota rychleji poklesne.
16. Svatá Ludmila deštěm obmyla.
17. Ozve-li se v září hrom, bude v zimě zavát každý strom.
18. Kdo sa za hubu nestydí, dostane do ní nebo po ní.
19. Když dlouho listí nepadá, tuhá zima nám nastává.
20. Kdo pracoval v létě, tomu poví září, tučná bude jeseň, těš se hospodáři!
21. O svatém Matouši vlaštovka nás opouští.
22. Na svatého Mořice nesej pšenice — bude samá metelice.
23. Září načeše, září napeče.
24. Od početí svatého Jana Namnoze Babské léto se začíná.
25. Kde ťa neprosijá, nechť ťa čerti nenosijá.
26. Když je vlhko v září, v lesích houbám se daří.
27. Na Kosmu a Damiána, chladno bývá z rána.
28. Svatý Václav tady sklízí hady.
29. Kdybys po Michaelu trávu kleštěmi tahal, k růstu ji už nepřiměješ.
30. O svatém Jeronýmu připravuj se už na zimu.

Zahrádkář

V zahradě není pilno. Sklízíme pomalu ovoce a zeleninu. Množíme řízky angreštu, rybízu a některé keře okrasné. Upravené záhonky udržujeme čisté až do podzimního rytí.

Domácí zápisky

Říjen

October

má 31 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Začíná špatným počasím, dne 10. jinovatka, až do 17., pak následuje hezký letní den, dne 25. studeno, potom opět hezky, od 27. do 30. dosti studeno. Dne ubývá o 1 hodinu 47 minut. Délka dne je 11 hodin 36 minut až 9 hodin 49 minut.

Den Co a jak

1. Říjen — nové víno pijem.
2. Den Marie Orodovnice — první mrazíky.
3. Třetího října bouře a louže, třicátého sníh a rampouchy.
4. Svatý František zahání lidi do chýšek.
5. Na svatého Placida, slunce ohně nevydá.
6. Říjen — hrozen shozen.
7. Na svatého Marka, kdo má chleba, ať kouše jabka.
8. O svaté Brigitě bývá mlha na úsvitě.
9. Říjen nemá v oblibě ani kola, ani saně.
10. Po teplém září, zle se říjen tváří.
11. Říjnové nebe plné hvězd má rádo teplá kamna.
12. Ožralému sa musí aj Pán Bůh vyhnout.
13. Je-li mnoho vos a sršáňů, přijde studená a dlouhá zima.
14. Na svatého Kalista, ucpi včelín dočista.
15. Svatá Terezie šedivá, louky svým vlasem zdobívá.
16. Svatý Havel do zelí zajel.
17. Kdo je k dílu, je aj k jídlu.
18. Na svatého Lukáše hojnost chleba i kaše.
19. Říjnové sluneční paprsky sypou cukr do vína.
20. Když Vendelín slzy roní, každou práci zajíc honí.
21. Svatá Uršula perličky rozsula, ráno vstala, posbírala, ani jednu nenechala.
22. Svatá Kordula větry pohnula.
23. Je-li říjen sněžný a studený, tuhé zimy jest to znamení.
24. Když jde říjen ke konci, zima jde k začátku a kožichy z půdy.
25. Spíš dostaneš od Valacha kobyly, než od Hanáka kobylinec.
26. Čím více se urodí červených bobulí, tím víc bude v zimě mrazu a sněhu.
27. Když dobře zalže, je to, jako by pravdu pověděl.
28. Šimona a Judy — zima leze z půdy.
29. U husí šcebety, u rob klebety.
30. Je-li svatý Havel teplý, bude svatý Marcel studený.
31. V roce, ve kterém je mnoho žaludů, má býti studená zima s množstvím sněhu.

Zahradkář

Noční mrazíky jsou předzvěstí pomalu se blížící zimy. Spadlé listí ze stromů shrabujeme a užijeme je k pokrytu půdy u jemnějších rostlin. Také můžeme toto listí kompostovati aneb pro pařeniště použítí. Trávník naposledy sežneme.

Domácí zápisky

Listopad

November má 30 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Studeno až do 10., odpoledne ale všeobecně hezky a teplo, od 11. do 13. pošmourno, mlhavo a déšť, pak opět mrzne až do 30., odpoledne ale slunečno. Dne ubývá o 1 hodinu 19 minut. Délka dne je 9 hodin 45 minut až 8 hodin 26 minut.

Den Co a jak

1. Všichni svatí dluhy platí.
2. Když na Dušičky jasné počasí panuje, příchod zimy to oznamuje.
3. Listopad z mlhy, jinovatky, deště, sněhu, sucha a bláta, před zimou k zimě chvátá.
4. Rači sa može doma vyspať, než u muziky nohy vystát!
5. Začátkem-li listopadu sněží, mívá sníh pak výšku věží.
6. Kde nemože čert, tam nastrčí babu.
7. Uhodí-li v listopadu časně mrazy tuhé, brzy zase dobře bude.
8. Jaké počasí je na svatého Bohumíra, takové i březen mívá.
9. Svatý Teodor, mrazy lezou z hor.
10. Ozdobí-li listopad květem štěpy, budou mřít starci i děti.
11. Na svatého Martina kouřívá se z komína.
12. Když ještě v listopadu hřmívá, úrodný rok na to bývá.
13. Listopadový sníh uléhá v noci.
14. Čím spješ sa děvče vdá, tím spješ to má odbyté.
15. Když krtek v listopadu ryje, budou na vánoce lézat komáři.
16. Na svatého Otomara neuvidíš komára.
17. V listopadu hřmí — sedlák vesnou sní.
18. Člověk zdravý, boháč pravý.
19. Počasí o svaté Alžbětě, povídá jak bude v létě.
20. Listopadové sněžení, neškodí vůbec osení.
21. Jaký den na Obětování Panny Marie, taková pak zima je.
22. Svatá Cecílie sněhem pole kryje.
23. Svatý Kliment zimu oblevuje.
24. Aj starý pes je pěkný, když sa přistrójí.
25. Zima na Kateřinu, přilož o peřinu.
26. Na svatého Konráda, bývá zima neřádná.
27. Na svatého Josafata, lepší kožich, než-li vata.
28. Listopadová mlha zhasíná slunce.
29. Na Saturnina, skončí meluzína.
30. Když na Ondřeje sněží, sníh dlouho leží.

Zahrádkář

Silnější mrazíky po Dušičkách nás pobízejí, bychom veškeré práce zahradní ukončili. Po ukončení všech prací zahradních uložíme zahradní náčiní na suché místo. Celou zahradu vyčistíme a dáme do pořádku. Provádíme v létě dobře promyšlené změny v zahradě.

Domácí zápisky

Prosinec

December

má 31 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Začíná mrazem, brzy pošmourno, déšť, zima a led, dne 10. sníh, na to mrzne do 19., kdy prší, nastane ale hned zase studeno až do konce. Dnů ubývá do 22. o 20 minut, pak přibývá až do konce o 6 minut. Délka dne 8 hodin 24 minut až 8 hodin 4 minuty, pak až 8 hodin 10 minut.

Den Co a jak

1. Je-li mráz na prvního prosince, vyschne ne jedna studnice.
2. Mléčná dráha v prosinci jasná, bude v příštím roce úroda krásná.
3. O svatém Františku Xaveru, ledový vítr fičí od severu.
4. Svatá Barborka, vyhání dřevo ze dvorka.
5. Nemá-li roba v hubě fajku, mele jazykem.
6. Na svatého Mikuláše je už celá zima naše.
7. Prosinec naleje a leden zavěje.
8. Panna Marie vlky houfuje.
9. Vane-li v prosinci vítr východní, špatnou naději mají nemocní.
10. Přichází-li zajíc již v prosinci do zahrady, nastane tuhá zima všady.
11. Není-li prosinec studený, bude příští rok hubený.
12. Mladá žena, starý muž, chystaj si na děcka vůz.
13. Svatá Lucie ukazuje svou moc, neb nám dává nejdelsí noc.
14. Prosinec tiší lednové mrazy.
15. Prosinec, když je mu zima, halí se v bílý kožich.
16. O svaté Albíně, schovej se do skříně.
17. O svatém Lazaru, utěsni stodolu.
18. Dvoupalcový jazyk ženský utluče patnáct pěstí vysokého chlapa.
19. Prosinec zemi zhrudí a jizbečky studí.
20. Prosinec se sněhem na pěšině, žitko je na každé výšině.
21. O svatém Tomáši beranici na uši.
22. Když prosinec bystří, o vánocích jiskří.
23. Svatá Viktorie, obrázky na okna ryje.
24. Na Štědrý večer hvězdičky — ponesou vajíčka slepičky.
25. Na Boží narození o bleší převalení.
26. Když na Štěpána silný vítr bouří, vinař smutně oči mhouří.
27. Kdo špek jí a slivovicu pije, toho ani pantokem nezabije.
28. Když na Mláďátka prší, osypají se děti.
29. Prosinec-li hladí, leden pak mrazem zraní.
30. Jsi-li churav, je to z vody, proto rychle do hospody.
31. Když na Silvestra sněží, Nový rok není daleko.

Zahrádkář

Doba částečného odpočinku zahrádkáře. Jeho vynalézavost a snaha po zdokonalení své zahrádky mu však nedají odpočívati. Přemýšlí, osnuje nové plány, které na jaře v život uvede. V zahradě hledí i v zimě udržeti soulad, pořádek a odstraňuje vše, co pěknému vzhledu spící zahrady překáží.

Domácí zápisky

Část zábavná, poučná a hospodářská

Znamení zvěrokruhu:

Jména hlavních planet

Slunce, Dobropán (Merkur), Krasopán (Venuše), Země, Smrtonoš (Mars), Kralomoc (Jupiter), Hladolet (Saturn), Nebeštanka (Uran), Ziva (Oeres), Mudřena (Pallas), Juno, Vesta.

Zatmění slunce viditelná z území Království valašského

7. říjen 2135 v 9 hod. 35 min.	105 %
22. červenec 2381 v 12 hod. 50 min.	108 %
12. duben 2545 v 19 hod. 29 min.	98 %
21. červenec 2726 v 13 hod. 40 min.	98 %
9. září 2817 v 18 hod. 55 min.	99 %

Choří nohami!

Lesní rada L. v M. píše do-
slovně: „26 let mne mořila kuří
oka a ztvrdlá kůže. Každá bota,
každé počasí mi působilo bolest.
Váš „RIA“ mi pomohl.“

Kuří oka,

bradavice, ztvrdlá kůže, boule a mozoly odstraní
„RIA-BALSAM“ ve třech dnech bez bolesti, bez
nebezpečí a bez nože. Více než 30 let 1000krát
osvědčen. Měsíčně sta zpráv o vyléčení. Se zá-
ručným listem Kč 4.50, 3 kelímky Kč 11.—,
6 kelímků Kč 20.—. Neosvědčí-li se, dvojnásob
peníze zpět. (34)

Kemény, Košice, IX., pošt. příhrádka 12/12D. Slovensko.

Osmero ročních časů

Podzimek – Předjaří (od svatého Matěje, tj. od 24. února)
Jaro – Vesna (od svatého Josefa, tj. od 19. března)
Podletí – (od svatého Jana Nepomuckého, tj. od 16. května)
Léto – (od svatého Medarda, tj. od 8. června)
Polétí – (od svaté Panny Marie kořenné, tj. od 15. srpna)
Podzimek – Podzim (od svatého Matouše, tj. od 21. září)
Předzim – (od svatého Martina, tj. od 11. listopadu)
Zima – (od narození Páně, tj. od 25. prosince)

Přísluví obecná

Podávajíc na veřejnost „mudrosloví“ lidu, zamýšlíme odkázati, jednak že lid náš jest velice důmyslný a vtipný, jednak, že nářečí naše ve svém způsobu od řeči spisovné se různí méně, než kterékoliv jiné. Při tom pozná se netoliko dobrá povaha toho lidu, ale i mnohé zvláštnosti krajinné vyjdou najevo, i netřeba nám pochybovati, že toto mudrosloví nalezne mnoho čtenářů.

Dámské vousy

a jiné nemilé chloupky na
rukou, na ramenou a na
jiných místech odstraní
ová CITO-KUR

odstraňovatel vlasů

bez bolesti a bez nebezpečí,
rázně a navždy. Každý
může jednoduše sám užíti.
Nedráždí a neškodí ani nej-
citlivější kůži. Okamžitý výsledek zaručen, jinak peníze
zpět. Docházejí denně děkovné listy a opětovné objed-
návky. Cena Kč 6.—, 3 lahve Kč 14.50.

Kemény, Košice IX., pošt. příhrádka 12/6D, Slovensko.

Dobrého nikdy na zbyť:

Kvas nepřekyše, maslo nepřetlučeš, kostela něnařikaš,
krčmy něnatancuješ.

Dobré a zlé těžko rozeznati:

V noci každá kráva černá.

Zlé se zjeví samo:

Šidlo samo z měcha vyleze.

Těžko napravit zlé, přirozené:

Z dábla nebude jakživ anděl i kdyby ho v 7 kostech světili.

Stejně k stejnému táhne:

Co je od kočky, to už vždycky myši chytá.

Nákaza a zkáza zlého:

Kdo se míšá mezi plevy, toho svině sežerú.

Lesť:

Dobře chytat hada cizíma rukama.

Chytrost:

Kde se nedá přeskocit, tam sa mosí podlést.

Štědrost:

Hlupý co dává a hlupší, co nebere.

Lakota:

Vlk much nenalape.

Marnotratnost:

Co stiskala nastyskal, to vyskala rozvyskal.

Dni normové

Jsou posvátné doby, ve kterýchž zapovězeny jsou všeliké hlučné kratochvíle, plesy, veřejné hudby a těm podobné zábavy.

Na středu popeleční	1. březen
Od neděle květné až do Božího hodů	9.–16. dubna
Na zvěstování Panny Marie	25. března
Na neděli svatodušní	4. června
Na Boží tělo	26. června
Na narození Marie Panny	8. září
V posledních 3 dnech adventních	22.–24. prosince
Na narození Páně	25. prosince

Jednotky množství

Pár = dva kusy
Mandel = 15 kusů
Tucet = 12 kusů
Veletucet = 144 kusů = 12 tuctů
4 mandele = 1 kopa = 60 kusů

Stloukání másla

Činí mnohé hospodyňce, zvláště je-li mléko od krav řepnými řízkami z cukrovaru krmných, značných potíží. Častou příčinou však onoho nezdaru jest nesprávná teplota smetany. Buď jest příliš zahřátá, aneb příliš studená. Správná teplota smetany musí být 14 °C v létě, 15 °C v zimě, proto nemá v žádné domácnosti chyběti skleněný teploměr, jimž se teplota smetany pohodlně dá změřiti. Leč kolik jest u nás hospodářství, v němž by tento důležitý přístroj nechyběl? A přece pomocí téhož ušetří si hospodyně tak mnohou zlost při stloukání.

Používání telefonu

A: Jak se mluví:

V zájmu správné služby a aby se předešlo možnému nedorozumění, třeba obzvlášť tohoto dbáti:

1. Při nástěnných strojích, pokud se nemluví, nutno nechat sluchátko viseti na pružné páce, poněvadž jen v této poloze lze uvést budíček v činnost a zavolat sprostředkovací úřad.
2. Aby mohl rozhovor začít, třeba sejmouti sluchátko z pružné páky a při rozmluvě je lehce k uchu přitlačit a tak držeti, aby jeho otvor byl právě naproti zvukovodu.
3. Aby bylo dobře rozuměti, jest třeba zřetelně mluvit do středu mluvítko.

B: Jak se volá sprostředkovatelský úřad:

Účastník zavolá jedním zazvoněním (otočí několikrát rychle klikou) sprostředkovací úřad. Na to přiloží ihned sluchátko k uchu a čeká, až se hlásí sprostředkovatelský úřad slovy: „Haló“. Účastník odpoví takto: „Haló, přeji si čís. 20“. Sprostředkovací úřad odpoví kvůli správnosti: „20“, a spraví žádaného účastníka zazvoněním. Ten přiloží k uchu sluchátko a ohlásí se takto: „Haló, zde N. N.“

Štěnice,

blechy, šváby, rasy, moty, mouchy, mravence, zničí i s plemenem „NERO“ smrt hmyzu. Již po několika minutách padá hmyz a možno je na lopaty smetat. Cena Kč 5.—, 3 dávky Kč 12.—.

Vši vlasové, šatní, muňky, blechy

(34)
u lidí i u zvířat ničí LIH PERIL. Cena Kč 6.—.

Za tři hodiny **krysy** a myši „Smrtič krys“ zničí všechny Již malé sousto smrti. Cena Kč 6.—, 3 dávky Kč 14.—. Brožura o různém ničení hmyzu zdarma. 1000 násobné děkovné listy.

Kemény, Košice, IX., pošt. příhrádka 12/11D. Slovensko.

C: Ukončení hovorů:

Po ukončení rozmluvy oba hovořící sluchátka opět pověsí a delším, silným a nepřetržitým zazvoněním odzvoní.

D: Čištění telefonů:

Aby se zamezilo přenášení nemocí, čistí se přístroje ve veřejných hovornicích na počátku služby, při střídání ve službě a po každém upotřebení.

E: Jak si máme počínati za bouřky:

Za bouřky nutno rozmluvu zdržeti. Ostatně se v takovém případě v sprostředkovacím úřadě sprostředkovací služba zastaví.

F: Stížnosti:

Stížnosti na nesprávné konání služby může účastník buďto ihned telefonem ohlásiti tím způsobem, že si zavolá dozorcího úředníka.

První pomoc při úrazech do příchodu lékaře

Chrlení krve

Nemocný musí bez pohnutí ležeti nebo seděti. Ze šatu těsného jej rychle svlečeme a ihned povolíme lékaře. Na prsa sáček s ledem nebo studené obklady. Polykati dejme led nebo rozpuštěnou sůl kuchyňskou. Dobře působí thé z přesličky, tuto uvařme a vystydlého dejme půl šálku, pak za čtvrt hodiny vždy dvě lžíce.

Kousnutí psem

Pokousaný úd nad ranou převně ovažme a přikládáme na ránu obklady smočené v 3 % kyselině karbolové.

Mdloby

Položme omdlelé na záda a hlavu doleji. U krku a na prsou rozepněme šat. Na obličej a prsa stříkejme studenou vodu. Čichati k octu a čpavku. Do úst víno, koňak.

Spolknutá jehla

Polykejme tvrdý chléb, brambory a kyselé zelí v krátkých přestávkách.

Valaské království The Wallachian Kingdom

CALENDARIUM VALACHIUM PERPETUUM UNIVERSALIS

se seznamem svátků, které světili naši dávní předkové, kromě mnoha jiných praktických přehledů pro hospodářství, dům i obchod. K dostání v kanceláři Valašského království: Dolní 494, 744 01 Frenštát pod Radhoštěm, tel.: +420 556 831 402, +420 556 839 274, +420 774 668 011, e-mail: info@valasske-kralovstvi.cz, web: www.valasske-kralovstvi.cz. Veškerá práva co do textu i úpravy vyhražuje si vydatel. Autorka je zavázána za cenné informace: paní Figarové z frenštátského muzea, z vsetínského muzea paní Jabůrkové, panu Martínkovi z královské observatoře Valašského království, a opět naší studnici znalostí – Valašskému muzeu v přírodě, konkrétně paní Vandě Vrlové. Ostatní moudrosti jsem hledala hlavně v Kalendáři Moravec z roku 1920, který laskavě zapůjčilo Muzeum ve Frenštátě pod Radhoštěm. Sepsala a sestavila Dagmar Gábová.